Mánudaginn 4. júnímánaðar.

Nr. 47/1893: Björn prestur Þorláksson
gegn
Sigurði Eiríkssyni.

Dómur:

Í maímánuði 1892 kærðu allmargir eða rúmlega 40 af sóknarmönnum prestsins Björns Þorlákssonar á Dvergasteini hann fyrir biskupi, í því skyni að þeir gætu losazt við hann sem prest, og skoruðu jafnframt á biskup, að koma sjálfur austur og ráða máli þessu til lykta. Í kæruskjali sínu lýstu þeir fyrir biskupi þeirri megnu gremju og óánægju, er presturinn hefði vakið í söfnuði sínum, og tilfærðu ýms atvik máli sínu til stuðnings. Út af atriðum þeim, er fólgin voru í kærunni, höfðaði svo presturinn meiðyrðamál gegn Sigurði Eiríkssyni á Búðareyri sem einum af þeim mönnum, er höfðu ritað nafn sitt undir skjalið, og var tjeður Sigurður Eiríksson með dómi aukarjettar Norður-Múlasýslu, uppkveðnum 27. júlí 1893, sýknaður af kærum og kröfum prestsins og málskostnaður látinn falla niður.

Dómi þessum hefur nú Björn prestur Þorláksson áfrýjað til yfirdómsins með stefnu, dags. 13. okt. f. á., og krafizt þess, að hin átöldu orð og kæran öll í heild sinni verði dæmd dauð og ómerk, Sigurður Eiríksson látinn sæta þar fyrir hæstu sektum og dæmdur til 200 kr. málskostnaðarútláta fyrir báðum rjettum.

Hinn stefndi Sigurður Eiríksson hefur þar á móti krafizt, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og sjer dæmdur málskostnaður.

Þau ummæli í kæruskjalinu, er áfrýjandinn hefur sjerstaklega talið saknæm, eru þessi:

1. »Þá lifðum vjer í þeirri tálvon, að hann mundi sjá að sjer og láta af öllum óeirðum«.

2. »Aldrei hefur sjera Björn gjört víðtækari tilraunir til að vekja gremju, óvild og óánægju safnaðar síns, heldur en einmitt síðan hann hjet því í áheyrn biskups síns, að lifa framvegis í sátt og friði við söfnuð sinn«.

3. »Presturinn ljet hann (ɔ: bóndann á Selstöðum) í fyrra vor skrifa undir samning, sem enginn með óveiktri sál mundi hafa skrifað undir«.

4. »Presturinn hefur í vetur gjört þær tilraunir, sem hann hefur sjeð sjer frekast fært, til að draga óbeinlínis allmikið fje úr höndum fjölda margra af sóknarbörnum sínum og þannig skerða eignarrjett þeirra að ekki litlu leyti«; en það telur Björn prestur sama sem sjer í kærunni sje gefið það að sök, að hann hafi gjört frekustu tilraunir til að stela eða ræna eða svíkja út fje sóknarbarna sinna.

Auk þessa fer hann því fram, að öll kæran sje rituð á saknæman hátt til að óvirða sig; því sje sveigt að honum, að hann sje óorðheldinn og rjúfi sættir, að hann hafi valdið því, að bóndinn á Selstöðum varð veikur, að hann sje óhæfur til að gegna prestsembætti í Seyðisfjarðarsöfnuði, að hann ekki sje betri leiðtogi á vegi andlegs lífs en svo, að ákjósanlegra og sæmilegra sje fyrir stefnda að nefnast heiðingi, en vera í söfnuði sjera Björns.

Stefndi þar á móti hefur haldið því fram, að hin átöldu ummæli í kærunni eigi sjeu ærumeiðandi í sjálfu sjer, nje rituð í þeim hug að óvirða áfrýjanda, heldur

til þess að ráða úr vandræðum safnaðarins, með því að biskup skerist í málið, og ráði því til lykta með því hann sjálfur komi austur.

Með 1. og 2. kæruatriðinu er sjera Birni gefið að sök, að hann veki ófrið og óeirðir manna á milli, og setji sig út til að vekja gremju, óvild og óánægju safnaðar síns, og er þetta hvorttveggja meiðandi fyrir hann, sjerstaklega sem prest. 3. kæruatriðið er einnig móðgandi fyrir hann, þar sem þar er að ræða um framkomu hans sem prests gagnvart sóknarbarni sínu. Um 4. atriðið er það að segja, að þó að orðin verði þar eigi skilin á þann veg, sem áfrýjandi vill halda fram, eða svo, að á hann sje borið með þeim, að hann hafi gjört tilraun til að stela, ræna eða svíkja út fje sóknarbarna sinna, þá er með þeim dróttað að prestinum ásælni við sóknarbörn sín, sem er meiðandi fyrir hann sjerstaklega í hans stöðu. Í kæruskjalinu til biskups er hvergi borið á áfrýjandann að hann sje óorðheldinn og rjúfi sættir, þó að þar sje kært yfir að hann hafi eigi haldið heit til biskups um að lifa framvegis í sátt og friði við söfnuð sinn, nje heldur er þar sagt um hann, að hann hafi valdið því að bóndinn á Selstöðum varð veikur. Það verður heldur eigi metið sjerstaklega meiðandi, að í kæruskjalinu er áfrýjandinn talinn óhæfur til að gegna prestsembætti í Seyðisfjarðarsöfnuði, því að það er að eins ljett ályktun kærendanna af atriðum þeim, ef sönn væru, er talin eru í kærunni og nefnd hafa verið hjer að framan sem meiðandi fyrir áfrýjandann. Loks er það meiðandi fyrir áfrýjandann sem prest, er kærendurnir segja í kæruskjalinu, að »ákjósanlegra sje og sæmilegra að nefnast heiðingi, en að vera meðlimur þeirrar kirkju, er ekki býður oss betri leiðtoga á vegi hins and-

lega lífs heldur en sjera Björn Þorláksson á Dvergasteini er«.

Hinn stefndi hefur með því að rita nafn sitt fyrirvaralaust undir framangreint kæruskjal til biskups tekið upp á sig sjálfstæða ábyrgð á öllu því, er í því stendur, og með því að eigi verður álitið, að hann hafi fært neinar sönnur fyrir áburði þeim á áfrýjandann og meiðandi aðdróttunum, er í kæruskjalinu eru, verður hann að sæta refsingu fyrir þær, er samkvæmt 219. gr. almennra hegningarlaga þykir hæfilega metin 100 króna sekt, er renni í landssjóð, eða til vara 30 daga einfalt fangelsi. Ummæli þau í kæruskjalinu, er að framan hafa talin verið meiðandi eða móðgandi fyrir áfrýjandann, eiga dauð og ómerk að vera. Í málskostnað fyrir undir- og yfirdómi ber stefnda að greiða áfrýjanda 40 krónur.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn stefndi Sigurður Eiríksson greiði í sekt til landssjóðs 100 krónur, eða, ef sektin er eigi greidd í tæka tíð, sæti 30 daga einföldu fangelsi. Framantalin meiðandi og móðgandi ummæli um áfrýjandann, Björn prest Þorláksson, eiga að vera dauð og ómerk. Í málskostnað fyrir undir- og yfirdómi greiði stefndi áfrýjanda 40 krónur. Dóminum að fullnægja innan 8 vikna frá löglegri birtingu hans; sæti ella aðför að lögum.